

Niet iedereen hoeft een master te doen

Een bachelor moet kunnen volstaan voor een goede baan, master kan beter uitzondering dan vereiste zijn

Betto van Waarden

De discussie over toenemende toelatingseisen voor masterstudies gaat over de vraag of elke bachelorstudent toegang moet krijgen tot de master van zijn of haar keuze. Maar moet iedereen wel een master doen? Misschien moeten we juist duidelijker onderscheid maken tussen opleidingsniveaus en de selectiecriteria per niveau verhogen.

Ondanks hun waarde hebben masteropleidingen nadelen. De Staat moet meer publiek geld uitgeven, werkgevers moeten langer wachten op jonge werknemers op een vergrijzende arbeidsmarkt, veel studenten hebben geen behoefte aan nog een theoretisch jaar en tweede scriptie, en docenten zitten niet te wachten op vaak ongemotiveerde studenten. Bovendien neemt de diploma-inflatie toe — straks eist elke zesjesstudent het recht op een postdoc omdat hij of zij anders geen gemiddelde kantoorbaan meer krijgt. Dus waarom allemaal een master doen?

Het idee van een master is dat deze specialistische meerwaarde heeft. In het oorspronkelijke bachelor-masteridee is de bachelor dan ook een op zichzelf staande studie, maar we zijn de bachelor/master als één geheel gaan zien. Het gangbaar maken van onafhankelijke bachelors zou betekenen dat Nederlandse universiteiten de inhoud van hun bachelors moeten aanpassen en dat werkgevers de waarde van zulke diploma's moeten leren inzien.

Gaat het versmallen van de masterinstroom niet in tegen onze Nederlandse cultuur van egalitarisme en Bildung in het onderwijs? Het hangt er vanaf hoe je dat bekijkt. In Nederland vinden we het normaal om 12-jarigen af te rekenen op een Cito-score, maar niet om een 'ruim voldoende' te verwachten voor toelating tot een gespecialiseerde wetenschappelijke opleiding. 85% van de bevolking volgt geen hoger onderwijs, maar de elite wordt ineens egalitair. Bovendien

ILLUSTRATIE: HEIN DE KORT

moeten scholieren zich op absurd jonge leeftijd specialiseren, terwijl studenten ineens weer verwachten alle vrijheid voor een brede Bildung te krijgen.

Laten we die situatie omkeren en beginnen met een meer egalitair basis- en middelbaar onderwijs en de daaropvolgende opleidingsniveaus stapsgewijs selectiever maken. Laten we ook beginnen met een algemene ontwikkeling in het basis- en middelbaar onderwijs, zodat iedereen kennis kan maken met verschil-

Maak het onderwijs stapsgewijs selectiever, de diploma's gaan dan weer iets betekenen

lende vakken en zichzelf kan ontplooiën. Daarna kunnen we een academische Bildung bieden tijdens de bachelor.

De plannen van de minister van Onderwijs Jet Bussemaker om te investeren in kleinschaliger onderwijs juich ik toe. Met het geld dat wordt uitgespaard door een daling van het aantal masterstudenten zouden we die investering in kleinschalig bacheloronderwijs zelfs kunnen vergroten. Tenslotte wordt de master een aparte opleiding om specialistische kennis te vergaren of op hoger niveau onderzoek te leren doen, waarbij op voorhand een demonstratie van wetenschappelijke kwaliteiten mag worden verwacht. Als een master een uitzondering in plaats van vereiste wordt, kan de overheid geld besparen of elders investeren.

Een bachelor- of masterdiploma gaat dan weer iets betekenen. Het eisen van een 7 door de Rotterdam School of Management lijkt me alvast een mooi Nederlands compromis: nog vrij egalitair, maar een stapje in de meritocratische richting. En de zesjesstudent? Vacatures voor startersposities vragen vaak meerdere jaren werkervaring en 80% van de banen wordt vergeven via netwerken, dus die zesjesstudent met bijbaan of bestuursnetwerk komt er wel. Waarschijnlijk zelfs eerder dan de academische student met master op zak.

Betto van Waarden is promovendus politieke geschiedenis aan de KU Leuven en schrijft dit artikel op persoonlijke titel.

